

ривно пов'язаним із трансформаційними процесами у ній самій. Більше того, ми можемо стверджувати також і про те, що сама Церква змінюється залежно від засобів передачі інформації, що, в свою чергу безсумнівно впливатиме у майбутньому на її евангелізаційний потенціал.

Список використаних джерел

1. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество / Д. Белл. – М.: Наука, 1999. – 221 с.
2. Бабинська С. Звадаська Ю. Церква і медіа. 7 кроків до порозуміння. – Львів: Видавництво «Езра», 2012. – 227 с.
3. Гаета С. Франциск Папа: Життя і виклики / СаверіоГаета/ Пер. з італ. К. Зінченка. – Львів: Свічадо, 2013. – 104 с.
4. Душпастирська конституція про церкву в сучасному світі «Радість і надія» – «Gaudium et spes» // Документи Другого Ватиканського Собору. Конституції, декрети, декларації. – Львів: Свічадо, 1996. – С. 499-619.
5. Енцикліка «Fides et Ratio» Святішого Отця Івана Павла II до єпископів Католицької церкви про співвідношення віри й розуму. – Київ-Львів: Свічадо, 2000. – 150 с.
6. Компендіум соціального учіння Церкви. – Москва: Римско-католическая Архиепархия Божией Матери в Москве, 2004. – 623 с.
7. Рацінгер Й. Цінності в часи перемін. Долання майбутніх викликів / Йозеф Рацінгер. – Львів: Місіонер, 2006. – 168 с.
8. Сергійко В. Ф. Органічна концепція соціального життя / В. Ф. Сергійко. – К.: Людина і Світ.- лютий, 2003.- № 2.- С.19-24.
9. Славин Б. Ф. Епоха колективного розуму: О роли информации в обществе и о коммуникационной природе человека / Б. Ф. Славин. – М.: Ленанд, 2013. – 320 с.
10. Трубицын Д. В. Индустриализм как технологический детерминизм в концепции модернизации: критический анализ / Д. В. Трубицын. – Вопросы философии. – 2013. – № 3. – 192 с.
11. Encyclical of his Holiness Pius XII «Miranda Prorsus» [Електронний ресурс] // The official website of the Holy See. – Режим доступу: http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/pccs/document/s/rc_pc_pccs_pro_14101999_en
12. Pastoral instruction «Communio et Progressio» [Електронний ресурс] // The official website of the Holy See. – Режим доступу: http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/pccs/document/s/rc_pc_pccs_doc_23051971_communio_en.html

References

1. Bell D. Griadushee postindustrialnoe obshestvo.- Moskva: Nauka, 1999. – 221 s.
2. Babynska S. Zvadaska Y. Cerkva I media. 7 krokiv do porozuminnia.- Lviv: Vydavnytstvo «Ezdra», 2012.- 227 s.
3. Gaeta S. Francisk Papa: Zhyttia i vyklyky / Saverio Geta/ Per. z ital.K.Zinchenka. – Lviv: Svichado, 2013. – 104 s.
4. Dushpastyrska constytucia pro cerkvu v suchasnomu sviti «Radist i Nadiya» – «Gaudium et spes» // Dokumenty Drugogo Vatykansogo Soboru. Constytucii, dekrety. deklaracii. -Lviv: Svichado, 1996. – S.499-619.
5. Encyklika «Fides et Ratio» Sviatishogo Otzia Ivana Pavla II do ieryskopiv Katolyckoi cerkvy pro spivvidnoshennia vary i rozumu. – Kyiv-Lviv: Svichado, 2000. – 150 s.
6. Kompendium socialnogo uchenia Cerkvi. – Moskva: Rimsko-Catolicheskaiia Archieparhiia Bozieiy Materi v Moskve, 2004. –623 s.
7. Razinger J. Cinnosti v chasy peremin. Dolannia maibutnih vyklykiv / Josef Razinger. – Lviv: Misioner, 2006. – 168 s.
8. Sergiyko V.F. Organichna koncepciiia socialnogj zhyttia / V.F. Sergiyko. – K.: Liudyna i Svit.- liutyi, 2003.- № 2.- S.19-24.
9. Slavin B.F. Epocha kollektivnogo razuma: o roli informacii v obshestve i o kommunikacionnoi prirode cheloveka / B.F. Slavin. – M.: Lenand, 2013. – 320 s.
10. Trubizyn D.V. Industrializm kak tehnologo-ekonomicheskij determinizm v koncepcii modernizacii: kriticheskij analiz / D.V. Trubitsyn. -Voprosy filosofii. – 2013. – № 3. – 192 s.
11. Encyclical of his Holiness Pius XII «Miranda Prorsus» [Elektronnyi resurs] // The official website of the Holy See. – Rezhym dostupu:http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/pccs/documents/rc_pc_pccs_pro_14101999_en

12. Pastoral instruction «Communio et Progressio» [Elektronny resurs] // The official website of the Holy See. – Rezhym dostupu: http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/pccs/document/s/rc_pc_pccs_doc_23051971_communio_en.html

Kyiak M., PhD(Ukraine, Kyiv), m_kyiak@ukr.net

Roman Catholic Church and evangelization mission in an information age

An article deals with features of the evangelisation mission of the Roman Catholic Church in information age. The dynamism and modernity of the Roman Catholic Church after the Second Vatican Council (1962-1965) are examined. It is emphasized that the new technologies not only change the way we communicate, but communication itself so that we can state that we live in times of great cultural transformations. Media nowadays has become an effective modelling tool of value orientation of society. By the level of impact on the value system, society media can be compared with religion today. Together with the development of the information society, as well as with the development of the Internet, appears a new virtual reality.

Keywords: information era, media, evangelization, Roman Catholic Church, Internet, Second Vatican Council.

Kyia M., kandidat filosofskih nauk (Ukraina, Kiev), m_kyiak@ukr.net

Римо-католическая церковь и миссия евангелизации в информационную эпоху

Речь идет о миссии евангелизации Римо-католической церкви в информационную эпоху. Исследуются динамизм и современность Римо-католической церкви после Второго Ватиканского Собора (1962-1965 гг.).

Ключевые слова: информационная эпоха, медиа, евангелизация, Римо-католическая церковь, Интернет, Второй Ватиканский Собор.

* * *

УДК 289:22.06(7)

Панченко М. Г.

аспірантка, Київський національний університет ім. Тараса Шевченка (Україна, Київ), Maripan4@ukr.net

ГЕРМЕНЕВТИЧНИЙ ДИСКУРС УКРАЇНСЬКОГО ПРОТЕСТАНТИЗМУ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Проблема розуміння та тлумачення релігійних текстів актуалізується сьогодні у зв'язку з тенденцією до десакаралізації традиційних релігійних деномінацій. Зважаючи на відмінності релігійної та світської мов, виникає проблема комунікації, насамперед між служителями Церкви та прихожанами, між віруючими і невіруючими. Водночас накладаються одне на одне й розминаються різні семантичні поля; мова релігійна і мова світська потребують дискурсивного узгодження. Міжкультурні (в нашому випадку – міжконфесійні) комунікації актуалізували проблеми мовних практик, узгодження мовних алгоритмів, тлумачення текстів та їх розуміння в сучасних умовах. Дана стаття присвячена аналізу нарративного дискурсу сучасного українського протестантизму в контексті герменевтичної методології.

Ключові слова: протестантизм, нарратив, дискурс, герменевтика, соціальні комунікації.

Сучасний протестантизм – це складна система релігійних об'єднань, які динамічно розвиваються та дещо відрізняються одне від одного. Велика кількість протестантських конфесій підтверджує загальносвітову тенденцію релігійного розвитку з його головною ознакою – пошуком нових дискурсів, що задовольнятимуть виклики духовного розвитку сучасної людини. Сама доба постмодерну «створює велике різноманіття нових конфесій», які не обмежені рамками традиції, розуму і моралі. Ці нові системи вірувань докорінно відрізняються від традиційних [10, с. 29]. Протестантизм сьогодні налічує чисельні відгалуження церков. В Україні це, зокрема, Церква Повного Євангелія, Церква Живого Бога, харизматичні релігійні організації тощо.

Нові (так звані неохристиянські або постмодерні) конфесії дотримуються базових догматів християнства – віри в Ісуса Христа і Святу Трійцю, але відрізняються власним розумінням Трійці, природи Ісуса Христа, сутності Святого Духа, пекла, раю тощо. Неохристияни

визнають авторитет і владу свого духовного лідера, можуть навіть оголосити його пророком або посланцем Бога з абсолютним кредитом довіри. Суттєва відмінність неохристиянства від традиційного християнства полягає в тому, що соціальна концепція неохристиян зорієнтовує сучасного віруючого не на аскезу, а на матеріальний, кар'єрний чи особистісний успіх і закликає його до соціально активних дій в культурному, політичному, суспільному просторі.

Новотвори протестантського вчення мають суттєве значення для формування нових нарративів протестантизму у контексті сучасного тлумачення релігійних текстів, виникнення нових мовних практик. Відтак головні зусилля неопротестантів спрямовуються на зміцнення людей у вірі, на постійну присутність Церкви, громади в житті особи. На зміну пасивній безликій обрядовості приходять нові і сучасні форми вияву своєї віри.

Така ситуація викликає методологічні труднощі аналізу сучасних концепцій протестантизму. Натомість виникає проблема узгодження смислів, значень, текстових інтерпретацій, а відтак міжкультурної комунікації і узагальнення комунікативних практик. Йдеться про необхідність герменевтичного розуміння текстів з використанням герменевтики як філософського методу аналізу текстів.

Герменевтику як мистецтво тлумачення, інтерпретації та розуміння текстів; вияв міжкультурних сутностей (оскільки реальність сприймається крізь призму культури, зафіксованої в різноманітних текстах) досліджували Г. Гадамер, Ф. Шлейєрмахер, П. Рікер. Зокрема, завдяки Ф. Шлейєрмахеру було здійснено поворот від герменевтики пошуку до герменевтики розуміння. Розвиток герменевтичного напрямку призвів до формування біблійної герменевтики як наукової дисципліни. Сучасні розробки з питань мови, розуміння, значення символів, зокрема біблійних (Б. Єсенкулов, І. Іванова, В. Кузнецов, Л. Мантатова, П. Михайлов, О. Романовська, А. Смирнов та ін.), є суттєвим методологічним підґрунтям для дослідження нарративних джерел протестантизму.

Метою даної статті є частковий аналіз нарративного дискурсу сучасного українського протестантизму в контексті герменевтичної методології.

Проблема розуміння та тлумачення релігійних текстів актуалізується сьогодні у зв'язку з тенденцією до десакралізації традиційних релігійних деномінацій. Про це свідчить заміна традиційних сакральних мов богослужіння (грецької, латини, для слов'ян – церковнослов'янської) на національні мови. Переклад Біблії на більшість національних мов – наочний приклад цього процесу [1, с. 17]. Зважаючи на відмінності релігійної та світської мов, виникає проблема комунікації, насамперед між служителями Церкви та прихожанами, між віруючими і невіруючими. Водночас накладаються одне на одне й розмиваються різні семантичні поля; мова релігійна і мова світська потребують дискурсивного узгодження.

Зміна парадигми сучасного мовознавства (як вітчизняного, так і зарубіжного) суттєво вплинула на збільшення обсягу робіт антропоцентричного напрямку, освоєння нових наукових сфер, безпосередньо пов'язаних з дослідженням особливостей сучасних мовних практик. Посилення уваги до ролі феномену «мовної особистості» дозволяє

дослідникам усвідомити не лише важливість проблем опису мовних структур, а й значимість всебічного дослідження впливів текстів на людину, мовних вчинків, мовного досвіду тощо. Нові міждисциплінарні дослідження (когнітивна лінгвістика, соціо- і психолінгвістика, прагма- і етнолінгвістика) покликані задовольнити потреби міжкультурної комунікації, у тому числі в релігійній сфері.

Міжкультурні (в нашому випадку – міжконфесійні) комунікації актуалізували проблеми мовних практик, узгодження мовних алгоритмів, тлумачення текстів та їх розуміння в сучасних умовах. Як наголошує Є. Богданов, «сьогодні ми маємо справу з онтологізацією герменевтики, а її статус у загальній конфігурації сучасного знання пов'язаний з тим, що проблема розуміння є проблемою загальною для будь-якого науково-пізнавального поля, природничої чи гуманітарної сфери» [3, с. 4]. Невипадково виділяють літературну, юридичну, богословську, історичну та інші галузі герменевтики.

Особливості визначення протестантської герменевтики безпосередньо пов'язані з біблійною екзегезою, тобто з тлумаченням біблійних текстів. Водночас варто підкреслити необхідність збереження теологічної сутності релігійного тексту, а також засвоєння смислів через віру та інші атрибути релігії. Дослідники протестантизму визначають герменевтику як методологію узгодження біблійних текстів з предметним полем сучасності, виходячи з розуміння історичного інтервалу між написанням священних текстів та сприйняттям їх сучасними прихильниками протестантизму [7]. Протестантська герменевтика уможливує наближення релігійних текстів до людини сучасними засобами мови. При цьому завданням герменевтики стає осмислення можливостей і меж використання цих засобів, а відтак підготовка до переведення первинного змісту тексту і його «вічної істини» в актуальний і адекватний контекст.

В останні десятиліття фіксується посилення інтересу до вивчення людської поведінки, особливо в організації інформаційно-комунікативної діяльності. Це зумовило появу нової нарративної парадигми, що об'єднує, за висновком ряду вчених, «щось більше, ніж створення нової лінгвістичної, семіотичної або культурологічної моделі» розуміння та інтерпретації проявів людської діяльності [4; 5; 6].

Так званий «нарративний поворот» має розглядатися і в релігієзнавстві як частина культурологічної системи знань про мовні практики та комунікативну поведінку особистості священнослужителя, проповідника та ін. Дослідження мовних проявів (або дискурсів) останніх виявляє багато «білих» плям» у вивченні проблем «релігійного буття», структурованості і динамічності смислової реальності нарративної дискурсії як сукупності мовних практик, коли нарративний дискурс відображає, з одного боку, специфіку релігійної мови, з іншого – особливості комунікативної поведінки служителя віри, пов'язані з відображенням його власного досвіду тлумачення релігійних канонів, способу мислення та способу мовлення, а також ставлення до тих, на кого спрямована дана мова (проповідь чи інше звернення). Вченими виокремлюється специфіка форм релігійного нарративу, виявляються етнокультурні, ментальні, психологічні особливості богословської риторики з урахуванням особливостей масової і безпосередньо релігійної свідомості.

Проблема пояснення, інтерпретації та коментування зразків релігійної поведінки на прикладах нарративного дискурсу (молитви, проповіді, тлумачення слова Божого, звернення служителів Церкви тощо) є предметом багатьох сучасних досліджень, що дає підстави вважати за необхідне дослідження релігійного нарративного дискурсу, зокрема протестантського. Виходячи з ідей М. Фуко [11], за яким «дискурс» – це сукупність мовних практик, що впливають на формування уявлень про об'єкт мовлення, нарративний дискурс можна вважати видом знань, що формулюються в результаті таких мовних практик. Аналіз нарративного дискурсу як результату специфічної релігійної діяльності дозволяє розширити знання про межі та сутність людського досвіду. Звернення до нарративних джерел протестантизму надає можливість узагальнити, розширити і виокремити коло питань, пов'язаних з організацією життєдіяльності протестантських конфесій, їх комунікативними практиками, проблемами конфесійної ідентичності тощо.

Сьогодні на увагу заслуговує виявлення специфічних ознак вітчизняного протестантизму. Відбувається ідентифікація української євангельської спільноти як національної церкви, створюється власна культура богослов'я, формується релігійний етос середнього класу, розвиваються неформальні релігійні спільноти, екуменічна співпраця з іншими церквами, християнське підприємництво та благодійність [12]. На думку В. Любашенко, в Україні сформовано доволі своєрідний протестантизм, що обумовлено відірваністю від світових центрів богословської думки, тривалою громадянською упослідженістю. Цей протестантизм «слабкий низькою освітою своїх adeptів, однак сильний їхнім місійним ентузіазмом та общинною ревністю. Йому бракує розвинутих релігійно-філософських учень, але вдосталь нелукавих понять, які так полегшують читання Біблії» [9, с. 91].

Останнім часом простежується тенденція зростання інтересу до проблем соціальних комунікацій. Розширення сфери впливу засобів масової комунікації, поглиблення інформаційної складності соціуму, розвиток нових інформаційно-комунікаційних технологій спілкування актуалізують дослідження з проблем нарративного дискурсу як засобу комунікації (в даному випадку внутрішньо- та міжконфесійної, а також між релігійним та нерелігійним світом). Вивчення даної проблеми є перспективним напрямком з огляду на використання віруючими, зокрема, Інтернет-технологій для оптимізації свого комунікаційного середовища. Медіатизація релігії створює нові дискурси та нарративні джерела, що потребують окремого дослідження. Реалії сучасного релігійного життя нерозривно пов'язані з використанням комунікаційних технологій, оскільки релігійна соціалізація й релігійне самовираження в наш час значною мірою здійснюються завдяки Інтернету, а інформаційні технології, у свою чергу, все більше торкаються практично всіх аспектів життєдіяльності релігійних співтовариств [8]. Це особливо важливо з точки зору протестантської комунікації, зважаючи на велику кількість протестантів – користувачів Інтернету. Отже, медіатизація релігії вимагає ретельного теоретичного осмислення і є перспективним напрямком у вивченні нарративних джерел протестантизму.

Спеціальних досліджень і теоретичного переосмислення потребує проблема мови релігії. По-перше, як

слухно зауважує І. Богачевська, до проблемного поля лінгвістичного релігієзнавства належать питання кодифікації сакральних текстів, перекладу священних текстів іншими сакральними або світськими мовами, семіотика релігійного ритуалу та культу як текстів певної духовної традиції [2]. По-друге, сучасні інформаційно-комунікаційні засоби уможливають створення нових релігійних дискурсів і нарративів, внаслідок чого виникають нові форми релігійного спілкування, а відтак нового релігійного досвіду.

Таким чином, є вкрай необхідним дослідження нарративних джерел протестантизму в контексті філософії релігії, соціології релігії, історії релігії, теології тощо. Проте, такі дослідження ще не набули цілісного і системного характеру. Очевидною є недостатність теоретичного узагальнення, комплексного аналізу ключових питань, пов'язаних зі змістом і сутнісними характеристиками конфесійних нарративних джерел, їх впливом на розвиток релігії в цілому. Проблемним полем дослідження протестантського нарративу є теоретичне переосмислення підходів щодо типології нарративних джерел сучасного протестантизму; вияв особливостей формування нарративних джерел протестантизму в Україні; дослідження ролі релігійної та світської літератури у формуванні протестантського нарративу; окреслення перспектив розвитку інтерактивних засобів спілкування представників протестантських конфесій як нарративного джерела. Все вищевикладене дозволяє стверджувати, що проблема дослідження релігійних текстів, мови релігії та релігійного дискурсу є досить актуальною і потребує постійної уваги науковців з огляду динамічних змін в сучасному релігійному (особливо в його комунікаційному) середовищі.

Особливості українського протестантизму можуть бути достатнім чином проаналізовані та інтерпретовані, коли буде досліджено певну сукупність нарративних джерел, що дозволить зрозуміти його сутність та специфіку. Класичні концепції, використовувані для пояснення сутності християнського дискурсу, допомагають розкрити особливості сучасних протестантських нарративів. Водночас нинішній розвиток релігійного світу не завжди узгоджується з виробленими теологічними, філософськими концепціями. Саме тому при аналізі нарративних джерел протестантизму слід опиратися на так звані модерні і постмодерні концепції, до яких власне наближена українська герменевтична традиція. Розвиток протестантського руху в сучасній Україні, становлення і розвиток системи богословської освіти актуалізує необхідність здійснення філософського, релігієзнавчого та культурологічного аналізу осмислення місця і ролі протестантської традиції в Україні, її значення в нових суспільних умовах.

Список використаних джерел

1. Богачевська І. Сакралізація, десакралізація чи виклик New Age / І. Богачевська // Людина і світ. – 2002. – № 3. – С. 16-19.
2. Богачевська І. В. Мова християнства і мова християнських церков в Україні [Текст] // Релігійна свобода. Релігія і церква в Україні: уроки минулого і проблеми сьогодення: Науковий щорічник. – 2003. – № 7. – С. 16-20.
3. Богданов Е. В. Философская герменевтика: история и современность. – СПб.: Санкт-Петербург. гос. Ун-т аэрокосмического приборостроения, 2002. – 26 с.
4. Борисенкова А. Теория повествования Поля Рикера: от нарративной организации опыта к нарративным основаниям научного знания [Текст] // Социологическое обозрение. – 2007. – Т.6. –

№ 1. – С. 55-63.

5. Брокмейер П. Нарратив: проблемы и обещания одной альтернативной парадигмы [Текст] / П. Брокмейер, Р. Харре // Вопросы философии. – 2000. – № 3. – С. 29-42.

6. Брунер Дж. О перцептивной готовности // Хрестоматия по ощущению и восприятию [Текст] / Под ред. Ю. Б. Гиппенрейтер и М. Б. Михалевской. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1975. – С. 134-152.

7. Вороховов А. В. Спецификация протестантской герменевтики сакральных текстов на Западе [Текст] // Труды Нижегородской духовной семинарии. Сборник работ преподавателей и студентов. – Нижний Новгород, 2013. – Вып. 11. – С. 7-36.

8. Добродум О. Информационное общество: украинский религиозно-философский дискурс [Текст] [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://kulturolog.org.ua/i-conference/2012/109-infconf2012/552-dobrodum2.html>

9. Любашенко В. Протестантизм в Україні: творення стереотипів триває / В. Любашенко // Незалежний культурологічний часопис «Й». – 2001. – № 22. – С. 90-104.

10. Релігійні меншини України // Історія релігії в Україні: у 10-ти т. / За ред. А. Колодного. – К., 2011. – Т. 7.

11. Фуко М. Археологія знання [Текст] / М. Фуко, пер. с франц. – М.: Гуманитарная Академия, 2012. – 416 с.

12. Черенков М. Соціокультурний вплив ідей реформації на соціально-богословську ідентифікацію українського євангельського протестантизму [Текст] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.filosof.com.ua/Jornel/M_67/Cherenkov.pdf

References

1. Bohachevs'ka I. Sakralizatsiya, desakralizatsiya chy vyklyk New Age / I. Bohachevs'ka // Lyudyna i svit. – 2002. – № 3. – С. 16-19.

2. Bohachevs'ka I.V. Mova khrystyanyanstva i mova khrystyanyans'kykh tserkov v Ukrayini [Tekst] // Relihiyna svoboda. Relihiya i tserkva v Ukrayini: uroky mynuloho i problemy s'ohodennya: Naukovyy shchorichnyk. – 2003. – № 7. – С. 16-20.

3. Bogdanov E.V. Filosoфskaja germenевtika: istorija i sovremenost'. – SPb.: Sankt-Peterburg. gos. Un-t ajerokosmicheskogo priborostroenija, 2002. – 26 s.

4. Borisenkova A. Teorija povestvovanija Polja Rikera: ot narrativnoj organizacii opyta k narrativnym osnovanijam nauchnogo znanija [Tekst] // Sociologicheskoe obozrenie. – 2007. – Т. 6. – № 1. – С. 55-63.

5. Brokmejer P. Narrativ: problemy i obeshhanija odnoj al'ternativnoj paradigmy [Tekst] / P. Brokmejer, R. Harre // Voprosy filosofii. – 2000. – № 3. – С. 29-42.

6. Bruner Dzh. O perceptivnoj gotovnosti // Hrestomatija po oshhushheniju i vosprijatiju [Tekst] / Pod red. Ju. B. Gippenrejtjer i M. B. Mihalevskoj. – М.: Izd-vo Mosk. un-ta, 1975. – С. 134-152.

7. Vorohobov A.V. Specifikacija protestantskoj germenевtiki sakral'nyh tekstov na Zapade [Tekst] // Trudy Nizhegorodskoj duhovnoj seminarii. Sbornik rabot prepodavatelej i studentov. – Nizhnij Novgorod, 2013. – Вып. 11. – С. 7-36.

8. Dobrodum O. Informacionnoe obshhestvo: ukrainiskij religiovedcheskij diskurs [Tekst] [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://kulturolog.org.ua/i-conference/2012/109-infconf2012/552-dobrodum2.html>

9. Lyubashchenko V. Protestantyzm v Ukrayini: tvorennya stereotypiv tryvaye / V. Lyubashchenko // Nezalezhnyy kul'turolohichnyy chasopys «Yi». – 2001. – № 22. – С. 90-104.

10. Relihiyni menshyny Ukrayiny // Istorija relihiyi v Ukrayini: u 10-ty t. / Za red. A. Kolodnoho. – К., 2011. – Т. 7.

11. Fuko M. Arheologija znanija [Tekst] / M. Fuko, per. s franc. – М.: Gumanitarnaja Akademija, 2012. – 416 s.

12. Cherenkov M. Sotsiokul'turnyy vplyv idey reformatsiyi na sotsial'no-bohoslovsk'ku identyfikatsiyu ukrayins'koho yevanhel's'koho protestantyizmu [Tekst] [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.filosof.com.ua/Jornel/M_67/Cherenkov.pdf

Panchenko M.G., postgraduate student, Kiev National University Taras Shevchenko (Ukraine, Kiev), Maripan4@ukr.net

Hermeneutic discourse of Ukrainian Protestantism: problem statement

The problem of understanding and interpretation of religious texts updated due to tendency towards desacralization of traditional religious denominations. Due to the differences of religious and secular languages, the problem of communication, especially between ministers and parishioners of the Church, between believers and nonbelievers is emerged. At the same time different semantic fields are overlapping and blurring; religious and secular languages need discursive coordination. Intercul-

tural (in this case – interfaith) communication actualized problems of language practices, matching language algorithms, interpretation and understanding of texts in modern conditions. This article aims to give a partial analysis of narrative discourse of contemporary Ukrainian Protestantism in the context of hermeneutical methodology.

Keywords: Protestantism, narrative, discourse, hermeneutics, social communication.

Панченко М. Г., аспірантка, Київський національний університет ім. Тараса Шевченка (Україна, Київ), Maripan4@ukr.net

Герменевтичний дискурс українського протестантизму: постановка проблеми

Проблема понимания и толкования религиозных текстов актуализируется сегодня в связи с тенденцией к десакрализации традиционных религиозных деноминаций. Учитывая различия религиозного и светского языков, возникает проблема коммуникации, прежде всего между служителями Церкви и прихожанами, между верующими и неверующими. Одновременно накладываются друг на друга и размываются различные семантические поля; языки религиозный и светский нуждаются в дискурсивном согласовании. Межкультурные (в данном случае – межконфессиональные) коммуникации актуализировали проблемы языковых практик, согласования языковых алгоритмов, толкования текстов и их понимания в современных условиях. Данная статья посвящена анализу нарративного дискурса современного украинского протестантизма в контексте герменевтической методологии.

Ключевые слова: протестантизм, нарратив, дискурс, герменевтика, социальные коммуникации.

* * *

УДК 130.2:165.191

Гончаренко М. М.

кандидат філософських наук, асистент кафедри філософії гуманітарних наук, Київський національний університет ім. Тараса Шевченка (Україна, Київ), MGoncharenko@mail.ru

Коеволюційний принцип у визначенні соціоприродних суперечностей

Аналізується системний та коеволюційний підходи у визначенні соціоприродних протиріч. Розглядаються найбільш показові моделі у дослідженні коеволюційного розвитку суспільства та природи – еволюційна пізнавальна модель, пасивно-детерміністська, ноосферна, синергетична. Обґрунтовується думка про ефективність саме синергетичної пізнавальної моделі у осмисленні коеволюційного розвитку суспільства та природи. Насолощується, що з позиції синергетики уможливується і структурно-функціональний аналіз соціоприродної системи та актуалізуються і відповідні стратегії, орієнтовані на оптимізацію взаємодії складових цієї системи. Універсальність синергетичних принципів дозволяє враховувати закономірності всесвіту – спонтанне виникнення нових структур з наступною їх самоорганізацією.

Ключові слова: екологічна криза, соціоприродна система, підсистема, структура, суперечність, коеволюція, синергетика, біфуркація.

Оцінка становища, в якому опинилося людство у ХХ – на початку ХХІ століть, є сферою дослідження сучасної філософії виживання, пошуку стратегії сталого розвитку земної цивілізації, коеволюції суспільства і біосфери.

Науково-технічна революція призвела до постановки проблем такого масштабу, для вирішення яких необхідно об'єднати зусилля природничо-наукових і гуманітарних дисциплін, науки і соціальної практики, гуманізму і реальної політики. В умовах практично повного «олюднення» біосфери усі процеси, що відбуваються у цій системі, визначаються (безпосередньо або опосередковано) впливами господарської діяльності людини, а остання все більше починає залежати від стану навколишнього середовища. Предметна спеціалізація традиційної науки призвела до втрати розуміння онтологічної єдності людини і природи, до розриву розуміння основних складових суспільства та природи і до їх протиставлення.